

Bruk av atferdsavtaler:

for en ung mann med
diagnosen lett psykisk
utviklingshemming

Alf Inge Angelsen
Steinar J Nevland

Bolig - Avlastning - Bistand
– Et liv med kvaliteter og muligheter

Agenda

- Prolog – en mislykket etablering
- Del 1 Planlegging og etablering
- Del 2 Data, erfaringer og veien videre

PROLOG – EN MISLYKKET ETABLERING

Prolog – en mislykket etablering

- Bakgrunn og problemstillinger
- Presentasjon av tjenestemottaker
- Mestringsstigen – å jobbe målretta
- En knipetangsmanøver
- Å holde igjen – er ikke lett, men noen ganger nødvendig!
 - startet planlegging februar 2010 – planlagt oppstart 15.mars 2010
 - Atferdsavtale igangsatt oktober 2010

Presentasjon

- Målperson er en 29 år gammel mann med diagnose lett psykisk utviklingshemmet.
- Han har gode ADL ferdigheter og ressurser som han ikke uten videre bruker i naturlige situasjoner.
- Han fremstår som uvanlig sjenert i møte med ukjente men kan i samme situasjon svare på telefonen og uten vansker holde en lengre samtale i nærvær av de samme mennesker som han ikke kan snakke direkte til.
- Han har dagsenter tilbud og 2 dager i uken jobber han som hjelpemann for vaktmestertjeneste, med noe lønnskompensasjon
- Flyttet i egen leilighet med noe tjenesteyter bistand september 2010.
- Målpersonen har utviklet hjelpavhengighet til tjenesteyteres instruksformidling. Dette viser seg ved mangel på selvstendig initiativ til å starte eller gjennomføre aktiviteter, og han stopper opp i aktiviteter hvis han ikke får verbale påminnelser fra tjenesteyter.
- I tillegg er det gjennomgående lav kvalitet på gjennomførte arbeidsoppgaver og opplæring fungerer ikke tilfredsstillende
 - [Video 03](#)

Del 1 Planlegging og etablering

- Skal vi starte med avtalestyring igjen?
- Før oppstart – forberedelser og kartlegging
- Tiltaksbeskrivelse
- Utforming av møtemateriell
- Etablering – den første uka
- Å etablere diskriminativ kontroll!
- Avtalestyring i et «nøtteskall»
- Dag 3, noe skjer!
- Hva er viktig å fokusere på og ivareta ved etablering av atferdsavtaler?

Skal vi starte med avtalestyring igjen?

- Mine motforestillinger
- Møter for klarsignal
 - Føringer i lovverk
- Vil bruker ha nytte av avtalestyring?
Innledende testing, undersøke grad av selvstendighet og initiativ
- Mål å gjøre TM mer selvstendig og legge til rette for eget initiativ – endring av diskriminativ kontroll

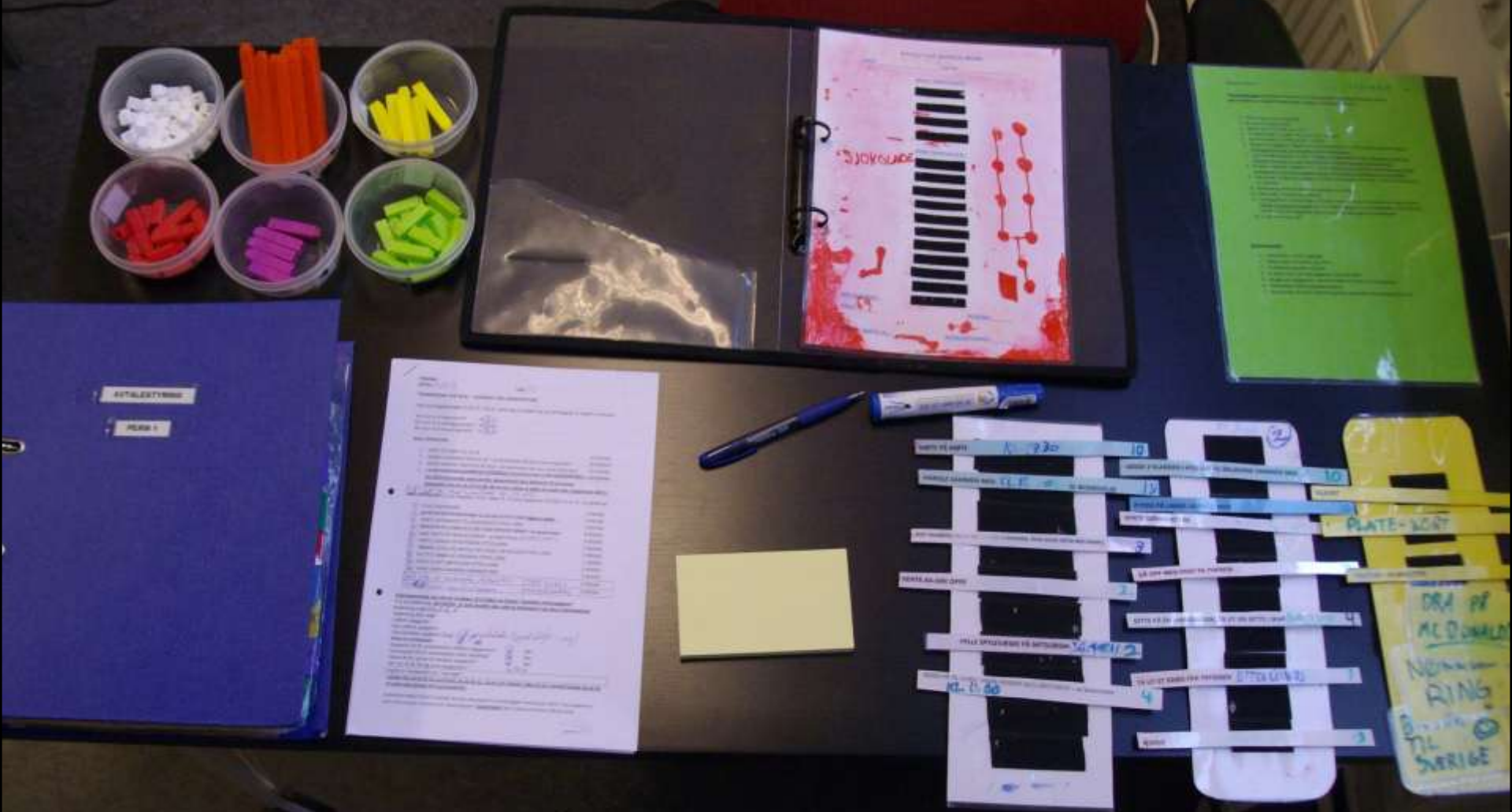
Før oppstart – forberedelser og kartlegging

- Valg av oppgaver og poengberegning:
 - skal og bør- oppgaver,
 - Oppgavenes ordlyd utgangspunkt for vurdering av bestått/ikke bestått oppgave.
 - sammen med-oppgaver.
- Valg av forsterkere (møte og bonus) og prissetting. Attraktive forsterkere er en viktig drivkraft. TM er fasit, men vær kreative!
- Tilpasse tegnøkonomi. Hvilke regneferdigheter hadde TM?
 - [Video 01](#)
- En hovedansvarlig, men viktig med team rundt. Liten gruppe med TY planlegger og gjennomfører
- Rollespill som pilottest

Tiltaksbeskrivelse

- Tiltaksbeskrivelse: (se på)
 - Gir et detaljert skriftlig ”bilde” av utformingen til avtalestyringen slik den fungerer nå. Avtalestyringen er i endring hele tiden og tiltaksbeskrivelsen oppdateres derfor jevnlig
 - Mestringstrinn: antallet skal- og bør-oppgaver
 - Progresjon - og regresjonskriterier
- Trinnskjema – plan for progresjon: (se på)
 - Tjenesteyternes viktigste verktøy for møtene, konkretiserer mestringstrinn, gir oversikt
 - Ligger klar før oppstart
 - Følge utviklingen til bruker! Være i forkant!

Utforming av møtemateriell

Etablering – den første uka

- Den første uka gav mange viktige svar
- Umiddelbare utfordringer:
 - Avtaleplanen ble ikke brukt aktivt, det må etableres en avhengighet til avtaleplanen
 - Tidkrevende sammen med oppgaver vanskeliggjorde oppøvingen av å oppsøke avtaleplanen, dvs. etableringen av diskriminativ kontroll. Disse oppgavene pressa oss også på tid ifht å rekke neste møte
 - Fristende å si noe!!! (Gi verbal instruks) – lurt å tenke ut alternative prompts i forkant. Sårbar start, viktig å sikre suksess til å begynne med. Eksempel på alternativ prompts: "borddekking", "jakke og lue"

Å etablere diskriminativ kontroll

- *Fra tydelighet til nærmest et krav på møtene: skal innom avtaleplanen og streke ut etter en utført oppgave*
- *Rekkefølge på oppgaver, evt. sammen med - oppgaver til sist - bli enige på møte!*
- *Være våken og støtte initiativene TM tar inn mot avtaleplanen*
- *Fjerne lange sammen med oppgaver (handling og matlaging).*
- *Fokus på oppgaver med enkle handlingskjeder for å etablere diskriminativ kontroll, oppøve avhengighet til avtaleplanen*

Avtalestyring i et «nøtteskall»

Istedenfor å tenke at vi må ha mat på dagsenteret og det er veldig kjekt og greit å ta med M på det, så tenker vi:

hvordan kan vi legge til rette for at TM kan mestre å handle på butikken alene?

Altså han henger ikke bare med, men skal mestre å handle på butikken

Dag 3, noe skjer!

- ”Da er det rett på Elkjøp, det er ikke tull en gang!”
- For at TM skal få tillit til systemet er det viktig å prioritere rask forsterker formidling
- Dag 4 – uten handling og matlaging
 - [Video 02](#)
- Vi trenger flere oppgaver
- Vi trenger flere forsterkere

Hva er viktig å fokusere på og ivareta ved etablering av atferdsavtaler?

- Tilstrekkelige ressurser
 - Tjenestested må prioritere avtalestyring
 - Avtalestyring må legges fram for personalgruppe før oppstart
 - Veileder/mentorroller
- Selvgående personalgruppe
 - Før: ferdig forberedte trinnskjema i perm
 - Nå: trinnskjema-maler på USB-penn
 - Åpne felt i trinnskjema
 - Sjekkliste
 - Materiell har faste plasser
- Evaluering og kommunikasjon
 - FAS
 - Evaluering gjennom trinnskjema
 - Fortløpende kommunikasjon TY i mellom

DEL 2 – ERFARINGER OG VEIEN VIDERE

Data, erfaringer, og veien videre

- Erfaringer
- Data – trinn og mestring
- Veien videre – samarbeid på tvers av arena
- Oppsummering

Erfaringer

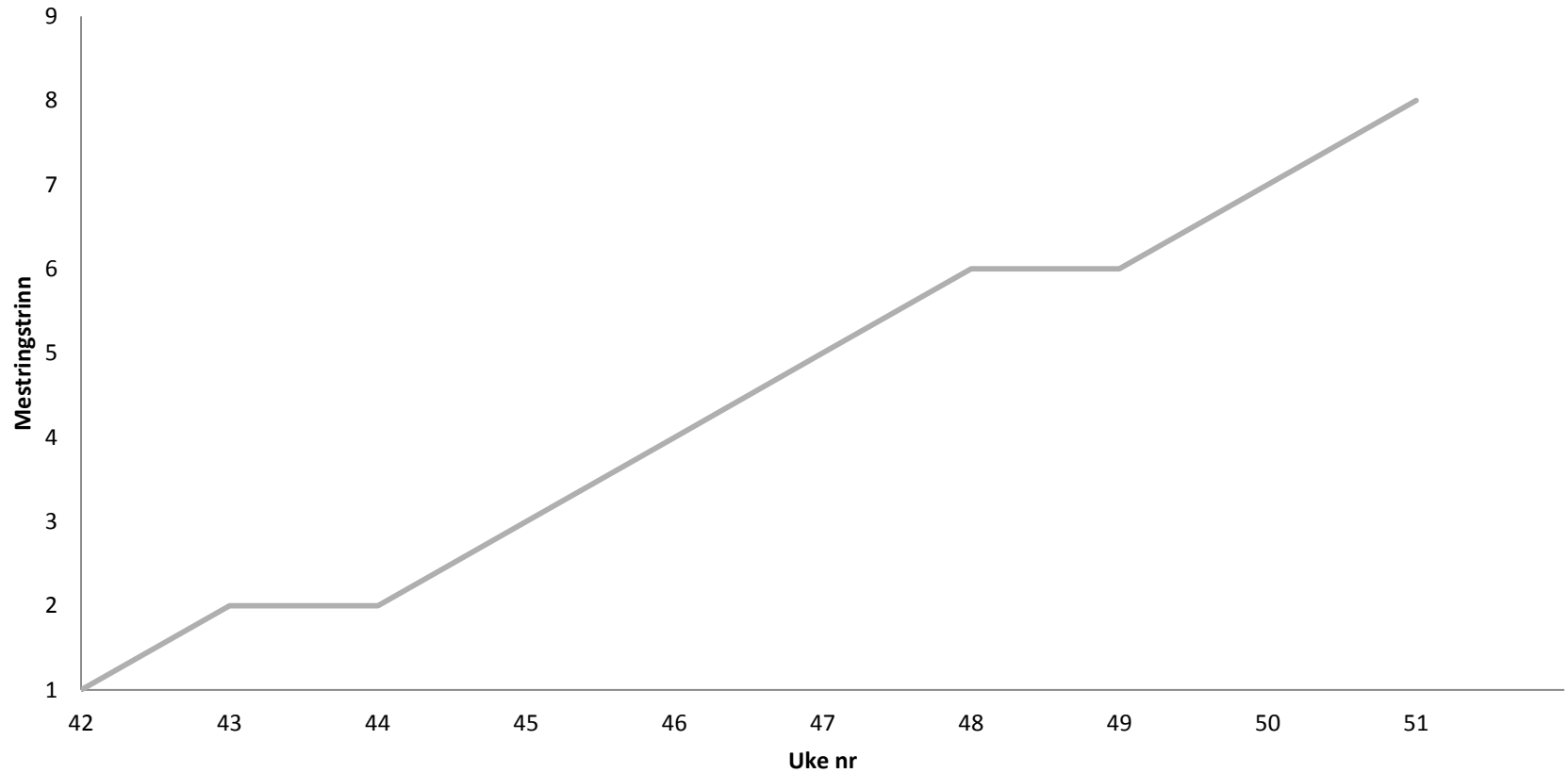
- TM gjør ikke oppgavene i rekkefølge lenger
- TM viser ukjente ferdigheter (kaffe-eksempelet)
- Behov for å heve kvaliteten på oppgaver (kaste svart søppelsekk)
- TM viser logikk og effektivitet i forhold til å slå sammen oppgaver (glass, metall og panting)
- TM stopper opp i oppgave for å møte til tidfesta oppgave (makulering)
- Avtaleplanen er selvforsterkende!

Data - trinn og mestring

- Mestring fra oppstart oktober til jul 2010: 96,2%. Rivende progresjon: fra mestringstrinn 1 ved oppstart oktober til trinn 8 ved jul
- Mestringsprosent trinn 8 fra jul : 92,9 %. Var på trinn 8 i 14 uker
- Mestringsprosent trinn 9 og 10: 82,9%
- Total mestringsprosent oktober 2010 til april 2012: 84,2%
 - 4 uker (24.1. – 17.2, 2012) mestring på 54,6%!!!

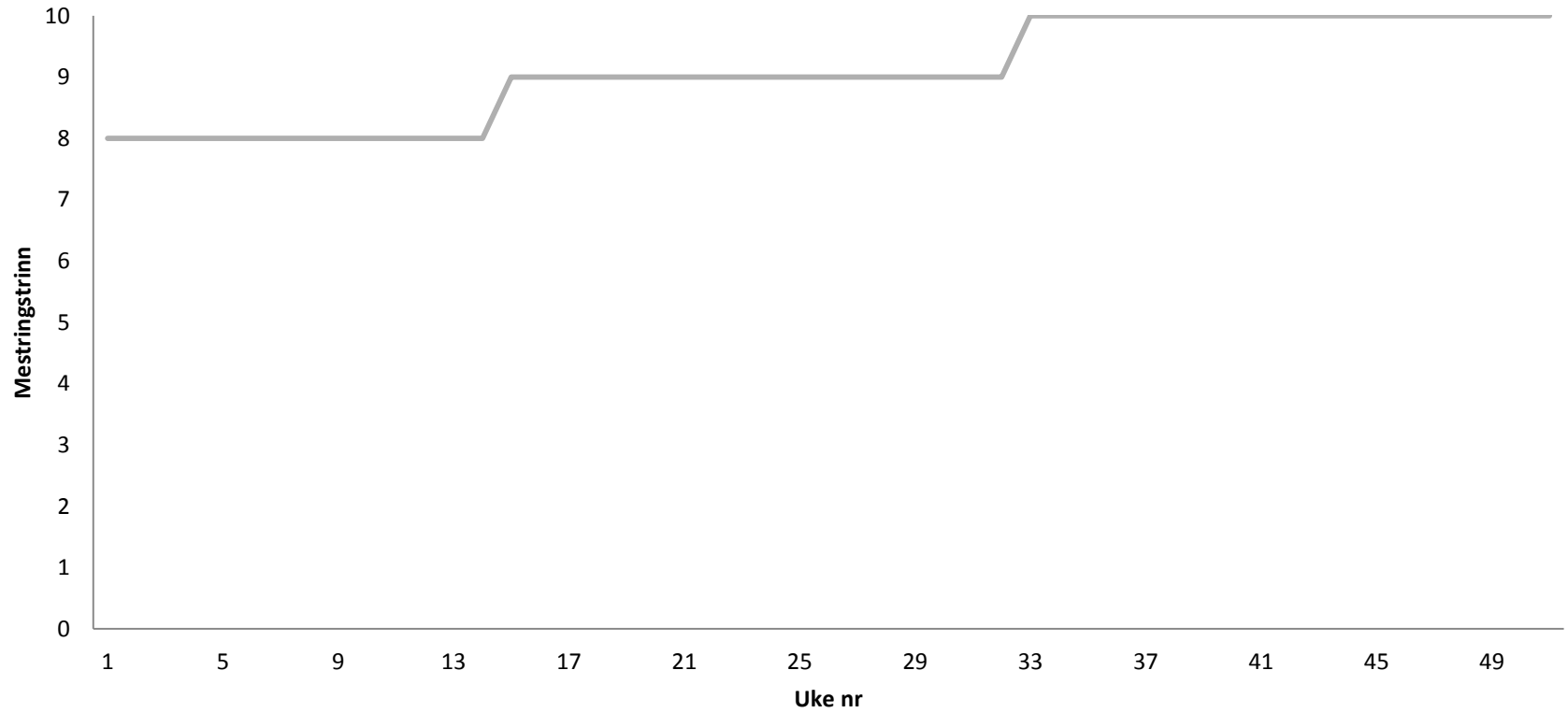
Oppstart 2010

Progresjon mestring

2011

Progresjon mestring

4 uker med mestring på 54,6% !?

- Feilet på SKAL-oppg, mer "tull" i enkeltes møter, mer ukonsentrert i utføring av oppgaver, TM uttrykker oppgitthet over forsterker.
 - Mangel på motivasjon og metning?
- Umiddelbare grep (eks tomme plastlommer)
 - Ny populær forsterker, ny oppgave, opptrapping i hjelpebetingelser
- Ekstern veiledning (ANH) – urimelige krav?
 - Problemet lå på avtaleplansystemet, ikke TM sin mestring
- Trappe opp hjelpebetingelser eller justere krav eller gi TM mulighet til å mestre i eget avsluttende møte

Hva er viktige «kvaliteter» for TM?

- Godt tilrettelagt/forberedt (selvstendig)
- Forsterke initiativ (fant ikke kaffepose)
- Nytt punkt etter evaluering og veiledning
ANH: legge til rette for problemløsning

Veien videre

Avtalestyring på tvers av arenaer

- TM har hatt god nytte og glede av igangsatt avtalestyring på dagsenter, men har ikke tilsvarende tiltak i eget hjem. TM flyttet inn i egen leilighet for to år siden og det vil være naturlig å kartlegge mulige ønsker og behov knyttet til eget hjem. I tillegg har TM to dager per uke jobb som hjelpemann for vaktmestertjenesten i BAB Omsorg og her er det mulig å vurdere om det vil være mulig å legge disse arbeidsoppgavene inn som en del av atferdsavtale verktøyet.

Nye mål og innsatsområder

- Utforming av mål og Individuell plan (IP)
- Oppstart og utforming av avtalestyring i eget hjem.
- Utforming og etablering av avtalestyring på tvers av hjem og dagsenter/arbeid